

Τεύχος 25 - Οκτώβριος 2011

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Η Στόχευση των Κοινωνικών Παροχών

Ζήνων Κοντολαίμης και Πάνος Πασιαρδής

Οι πρόσφατες συζητήσεις για τα μέτρα δημοσιονομικής εξυγίανσης σε μεγάλο βαθμό, και ορθά, περιστρέφονται γύρω από την ανησυχητικά μεγάλη αύξηση των κοινωνικών δαπανών τα τελευταία χρόνια. Ο τρόπος περιορισμού τους, που φαίνεται να κερδίζει έδαφος στις εν λόγω συζητήσεις, είναι η στόχευση των κοινωνικών παροχών στη βάση εισοδηματικών κριτηρίων. Το παρόν Σχόλιο αναλύει τα κριτήρια, τις προϋποθέσεις, τα μέτρα και τα αποτελέσματα που πρέπει κάποιος να εξετάσει για να αποφανθεί πότε και σε ποιο βαθμό μια τέτοια προσέγγιση είναι κατάλληλη, με ιδιαίτερη έμφαση στο επίδομα τέκνου και τη φοιτητική χορηγία.

Κοινωνική πολιτική χωρίς στόχευση

Η λογική των μέτρων κοινωνικής προστασίας και μέριμνας είναι συχνά τόσο απλή που καμιά φορά μας διαφεύγει. Για παράδειγμα, οι σημερινοί δέκτες της φοιτητικής χορηγίας και του επιδόματος τέκνου, τα παιδιά και οι φοιτητές, θα είναι αυτοί που θα καταβάλλουν φόρους και θα πληρώνουν για τους φοιτητές και τα παιδιά του αύριο. Όπως και στην περίπτωση ενός αναδιανεμητικού (pay-as-you-go system) συστήματος συντάξεων, που λειτουργεί ως μηχανισμός μεταβίβασης από αυτούς που εργάζονται σε αυτούς που έχουν αφυπηρητήσει, τα επιδόματα συχνά λειτουργούν ως μηχανισμός ενίσχυσης αυτών που στο παρόν στάδιο της ζωής τους έχουν περισσότερες ανάγκες (π.χ. εξαρτώμενα παιδιά) από αυτούς που δεν έχουν φτάσει ή έχουν περάσει ήδη από το ίδιο στάδιο του κύκλου ζωής. Σημειώτεον ότι αυτή η διαχρονική ανακατανομή του εισοδήματος βασίζεται σε προοδευτική φορολογία, οπότε συμβάλλει ταυτόχρονα και στην ισότητα. Για παράδειγμα, όλες οι οικογένειες παίρνουν την ίδια φοιτητική χορηγία, όμως οι πλούσιοι συνεισφέρουν περισσότερο. Με απλά λόγια, ακόμη και χωρίς εισοδηματικά κριτήρια η φοιτητική χορηγία και το επίδομα τέκνου λειτουργούν ως μέσα μεταφοράς εισοδήματος (α) του ίδιου του νοικοκυριού από περιόδους που έχει λιγότερες σε περιόδους που έχει μεγαλύτερες ανάγκες και (β) από τα πλούσια στα φτωχά νοικοκυριά. Επομένως, με βάση αυτή τη λογική η στόχευση στη βάση εισοδηματικών κριτηρίων είναι περιττή.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η μεγάλη αύξηση των κοινωνικών δαπανών εν μέσω οικονομικής κρίσης δικαιολογεί την αναζήτηση τρόπων περιορισμού τους. Ωστόσο, η στόχευση κοινωνικών παροχών στη βάση εισοδηματικών κριτηρίων δεν προωθεί την ισότητα όταν υποδηλώνονται τα εισοδήματα, δεν λαμβάνεται υπόψη το μέγεθος/σύνθεση του νοικοκυριού και η παροχή διαφοροποιείται απότομα ώστε να δημιουργούνται «παγίδες φτώχειας». Επίσης, δυνατόν να βλάψει την οικονομική ανάπτυξη, αφού παροχές όπως το επίδομα τέκνου και η φοιτητική χορηγία συχνά γίνονται για ενθάρρυνση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας και διευκόλυνση των νοικοκυριών να παίρνουν ορθολογικές αποφάσεις γεννητικότητας και επένδυσης σε ανθρώπινο κεφάλαιο. Αντί εισοδηματικών κριτηρίων θα ήταν σκόπιμο, όπου είναι δυνατόν, οι χρηματικές παροχές να αντικατασταθούν με πρόσβαση σε υπηρεσίες (π.χ. δανειακές διευκολύνσεις αντί φοιτητικών χορηγιών, περισσότερη παιδική φροντίδα αντί υψηλότερο επίδομα τέκνου) ώστε να αποφεύγονται καταχρήσεις που αυξάνουν το κόστος τους. Η στόχευση στη βάση χαλκευμένων εισοδηματικών κριτηρίων απλά για μείωση των τρεχουσών κρατικών δαπανών δεν έχει ούτε κοινωνική ούτε οικονομική λογική.

Ένα ερώτημα που προκύπτει είναι κατά πόσο η εφαρμογή εισοδηματικών κριτηρίων σε κοινωνικές παροχές όπως το επίδομα τέκνου και η φοιτητική χορηγία, προφανώς για προώθηση ακόμα μεγαλύτερης ισότητας από αυτή που αυτόματα συνεπάγονται οι εν λόγω χορηγίες, θα λειτουργήσει σε βάρος της οικονομικής ανάπτυξης. Αυτό θα συμβεί αν κάποιος μειώσουν (ή αποφύγουν να αυξήσουν) την εργασία τους για να μη χάσουν το δικαίωμα στο επίδομα. Επιπλέον, θα εξαρτηθεί από το πώς θα επηρεαστεί η γεννητικότητα, οι αποφάσεις των νοικοκυριών για μόρφωση των παιδιών και άλλους παράγοντες που πρέπει μια κοινωνία να μελετήσει προσεχτικά και σε βάθος προτού αποφασίσει αν τελικά αξίζει ή όχι να επιβάλει εισοδηματικά κριτήρια στα εν λόγω επίδομα. Στα πλαίσια μιας τέτοιας σφαιρικής θεώρησης της κοινωνικής πολιτικής είναι, επίσης, σημαντικό να εξεταστούν εναλλακτικοί τρόποι διευκόλυνσης των νοικοκυριών που βρίσκονται σε ένα στάδιο του κύκλου ζωής με αυξημένες ανάγκες, ώστε να μη στρεβλώνονται τα κίνητρα και οι συμπεριφορές με τρόπο που βλάπτει την οικονομική ανάπτυξη. Για παράδειγμα, η φοιτητική χορηγία θα μπορούσε να αντικατασταθεί με φοιτητικό δάνειο και το επίδομα τέκνου με την παροχή παιδικής φροντίδας και άλλων διευκολύνσεων ώστε να μην σπαταλούνται πόροι από τη χρήση των παροχών για σκοπούς πέρα από αυτούς που επιδιώκουν οι εν λόγω χορηγίες.

Προϋποθέσεις στόχευσης

Για τη στόχευση των κοινωνικών παροχών εξυπακούεται ότι υπάρχουν εκείνες οι προϋποθέσεις που διασφαλίζουν ότι αυτές καταλήγουν σε αυτούς που όντως πληρούν τα προκαθορισμένα κριτήρια.

- Η στόχευση στη βάση εισοδηματικών κριτηρίων δεν μπορεί να εφαρμοστεί σε ένα περιβάλλον όπου παρατηρείται υποδήλωση των εισοδημάτων για λόγους φοροδιαφυγής. Χωρίς να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά η φοροδιαφυγή, οποιαδήποτε προσπάθεια στόχευσης των παροχών στη βάση εισοδηματικών κριτηρίων θα οδηγήσει σε ανεπιθύμητα αποτελέσματα. Η αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού είναι διοικητικά εύκολη: απλά χρειάζεται να εισαχθούν μετρήσιμα τεκμήρια επιπέδου διαβίωσης (ιδιοκατοίκηση, ύψος ενοικίου, κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος) και πλούτου (μέγεθος/αξία κατοικίας και άλλης ακίνητης περιουσίας, αξία διαρκών καταναλωτικών αγαθών) για υπολογισμό του τεκμαρτού εισοδήματος. Επιπλέον, πρέπει να εισαχθούν αυστηρές ποινές για τους παραβάτες (πρόστιμα πολλαπλάσια του επιδόματος) και περισσότεροι έλεγχοι. Η στόχευση βάσει εισοδηματικών κριτηρίων όχι μόνο αποτυγχάνει όταν υπάρχει φοροδιαφυγή αλλά, από μόνη της, ενθαρρύνει τη φοροδιαφυγή ως μέσου πρόσβασης στο επίδομα από μη δικαιούχους.
- Το εισόδημα μιας οικογένειας, και όταν αυτό μετριέται σωστά, δεν αντανακλά στο επίπεδο διαβίωσης αν δεν ληφθεί υπόψη ο αριθμός και οι ηλικίες των μελών της. Για το λόγο αυτό το δικαίωμα σε μια κοινωνική παροχή που στοχεύει στην ισότητα ή/και την καταπολέμηση της φτώχειας πρέπει να ορίζεται βάσει του 'ισοδύναμου' εισοδήματος, που αντανακλά στο πραγματικό βιοτικό επίπεδο μιας οικογένειας. Ο υπολογισμός του ισοδύναμου εισοδήματος γίνεται πολύ εύκολα με την εφαρμογή των κλιμάκων που χρησιμοποιεί η ΕΕ¹. Η εφαρμογή του ισοδύναμου εισοδήματος για τον προσδιορισμό του δικαιώματος σε κάποια κοινωνική χορηγία συνεπάγεται ότι το εισοδηματικό κριτήριο διαφέρει ανάλογα με τη σύνθεση του νοικοκυριού. Για παράδειγμα, αν για το επίδομα τέκνου χρησιμοποιηθεί ως εισοδηματικό κριτήριο το ποσό €60.000 ετησίως για μια οικογένεια με ένα παιδί άνω των 13, τότε το αντίστοιχο κριτήριο για μια οικογένεια με τέσσερα παιδιά θα είναι μεταξύ €81.000 και €105.000 ετησίως, ανάλογα με την ηλικία των παιδιών.
- Η στόχευση που γίνεται στη βάση διακριτών διαστημάτων εισοδήματος και οδηγεί σε απότομη διαφοροποίηση των κοινωνικών παροχών δημιουργεί τις λεγόμενες «παγίδες φτώχειας» (poverty traps), με την έννοια ότι κάποιος έχει κίνητρο να μην επιδιώξει αύξηση του εισοδήματός του για να μη χάσει το δικαίωμα στο επίδομα. Για παράδειγμα, αν δικαίωμα στο επίδομα τέκνου έχουν μόνο οι οικογένειες με εισόδημα κάτω των €60.000 ετησίως, τότε μια οικογένεια με εισόδημα λίγο πιο κάτω από αυτό το ποσό θα προσπαθήσει να μην αυξήσει το εισόδημά της με περισσότερη εργασία ή με άλλο τρόπο για να μη χάσει το δικαίωμα στο επίδομα. Ακόμη μπορεί να οδηγήσει και σε διακανονισμό μεταξύ εργοδότη και εργοδοτούμενου ώστε μέρος του μισθού να δίνεται «κάτω από το τραπέζι» – δηλαδή, όπως αναφέρεται πιο πάνω, ενθαρρύνεται η φοροδιαφυγή.

¹ Ο ορισμός του ισοδύναμου εισοδήματος που χρησιμοποιεί η ΕΕ είναι το οικογενειακό εισόδημα διαρρούμενο με 1 συν 0,5 για κάθε άτομο (εκτός του αρχηγού) άνω των 13 ετών συν 0,3 για κάθε άτομο μέχρι 13 ετών.

Σύγκρουση στόχων οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής

Συχνά τα μέτρα που μειώνουν τη φτώχεια ή/και ανισότητα, δημιουργούν αντικίνητρα για οικονομική ανάπτυξη, δηλ. υπάρχει μια 'αντιπαλότητα' (trade off) μεταξύ των στόχων κοινωνικής και οικονομικής πολιτικής. Αυτό σημαίνει πως όταν η κυβέρνηση αποφασίζει να εισαγάγει ή να αλλάξει μια κοινωνική παροχή πρέπει να εξετάσει όχι μόνο τις κοινωνικές αλλά και τις οικονομικές επιπτώσεις των αποφάσεων της.

Στην περίπτωση του επιδόματος τέκνου και της φοιτητικής χορηγίας, πρέπει να απαντηθεί το ερώτημα αν αυτές οι κοινωνικές παροχές δίνονται για να καταπολεμηθεί η φτώχεια ή για να βοηθηθούν τα νοικοκυριά να πετύχουν μια πιο ισορροπημένη διαχρονική κατανομή του εισοδήματός τους ώστε να πάρουν τις σωστές αποφάσεις που αφορούν τη γεννητικότητα και τη μόρφωση των παιδιών τους. Αν στόχος είναι το πρώτο, τότε οι χορηγίες αυτές θα πρέπει να δίνονται μόνο σε φτωχές οικογένειες. Ωστόσο, σε αυτή την περίπτωση πρόκειται για επιδόματα φτώχειας και η απλή αναφορά σε 'επίδομα τέκνου' και 'φοιτητική χορηγία' είναι παραπλανητική. Εάν στόχος είναι η διευκόλυνση των νοικοκυριών να πάρουν τις επιθυμητές αποφάσεις για το πόσα παιδιά θέλουν να έχουν ή για το αν η μητέρα θα συμμετάσχει ή όχι στην αγορά εργασίας, τότε το επίδομα τέκνου εξυπηρετεί στόχους οικονομικής ανάπτυξης και δεν πρέπει να καθορίζεται στη βάση εισοδηματικών κριτηρίων. Το ίδιο ισχύει και για την περίπτωση της φοιτητικής χορηγίας, δηλαδή πρέπει να διευκρινιστεί σε τι στοχεύει αυτή η κοινωνική παροχή. Στο να καταπολεμηθεί η φτώχεια ανάμεσα σε οικογένειες που έχουν ιδιαίτερα αυξημένες ανάγκες λόγω φοίτησης των παιδιών τους σε πανεπιστήμιο; Ή για να διευκολύνει τα άτομα να πάρουν τις επιθυμητές αποφάσεις για το πόσο θα επενδύσουν σε ανθρώπινο κεφάλαιο; Αν είναι το πρώτο τότε είναι επίδομα φτώχειας. Αν είναι το δεύτερο τότε είναι, όντως, φοιτητική χορηγία και το ύψος της πρέπει να αντανακλά στο κόστος φοίτησης του δικαιούχου.

Γενικά, η στόχευση των κοινωνικών παροχών πρέπει πρωτίστως να καθορίζεται και να κρίνεται στη βάση επιθυμητών κοινωνικών και οικονομικών αποτελεσμάτων. Η επιλογή περισσότερης ισότητας συχνά συνεπάγεται λιγότερη οικονομική ανάπτυξη (ή αντίστροφα) και αυτό πρέπει να λαμβάνεται υπόψη στις αποφάσεις πολιτικής. Όταν η στόχευση των κοινωνικών παροχών γίνεται στη βάση χαλκευμένων εισοδηματικών κριτηρίων απλά για τη μείωση των τρεχουσών κρατικών δαπανών, τότε το κράτος δεν ασκεί ούτε οικονομική ούτε κοινωνική πολιτική.

Επιλογή μέτρων στόχευσης

Η στόχευση των κοινωνικών παροχών είναι ένα θέμα και τα κατάλληλα μέτρα για επίτευξή της είναι άλλο. Έστω ότι το επίδομα τέκνου σκοπό έχει την καταπολέμηση της φτώχειας ανάμεσα σε πολυμελείς οικογένειες. Αυτός ο στόχος μπορεί να επιτευχθεί καλύτερα όχι με τη χορηγία ενός χρηματικού ποσού στη βάση εισοδηματικών κριτηρίων αλλά με την παροχή αγαθών και υπηρεσιών που εξυπηρετούν τις ανάγκες των παιδιών, π.χ. δωρεάν παιδική φροντίδα και κουπόνια για εξαργύρωση με αγαθά και υπηρεσίες που καταναλώνονται από παιδιά. Μια τέτοια προσέγγιση δεν θα ενθαρρύνει άτομα με χαμηλά εισοδήματα να αποκτήσουν παιδιά απλά για να οικειοποιηθούν μέρος του χρηματικού οφέλους που συνδέεται με την ύπαρξη περισσότερων παιδιών στην οικογένεια. Αυτός ο 'ηθικός κίνδυνος' είναι μεγαλύτερος στην περίπτωση που το επίδομα τέκνου για μεγάλες οικογένειες (όπου το κόστος ενός πρόσθετου παιδιού είναι σχετικά μικρό) είναι γενναίο, όπως στην περίπτωση της Κύπρου.

Από την άλλη, αν στόχος του επιδόματος τέκνου είναι η αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας τότε το επίδομα τέκνου μπορεί να διαφοροποιείται ανάλογα με το αν η μητέρα εργάζεται ή να δίνεται ως κουπόνι σε οικογένειες με εργαζόμενες μητέρες, π.χ. για φοίτηση σε ολοήμερο παιδοκομικό σταθμό ή σχολείο. Σε αυτή την περίπτωση το καθαρό κόστος του επιδόματος θα είναι πολύ μικρό, αν όχι αρνητικό, αφού θα αυξηθούν τα κρατικά έσοδα από φόρους ή/και κοινωνικές ασφαλίσεις. Τέλος, αν στόχος του επιδόματος τέκνου είναι να καταπολεμηθεί η υπογεννητικότητα, για τους ίδιους λόγους πάλι το καταλληλότερο μέτρο δεν είναι η πληρωμή μετρητών σε οικογένειες με παιδιά, αλλά η παροχή αγαθών και υπηρεσιών που μειώνουν το κόστος των παιδιών, ιδιαίτερα σε ότι αφορά την καθημερινή φροντίδα.

Επομένως, είναι σημαντικό η επιλογή μέτρων για επίτευξη προκαθορισμένων κοινωνικών στόχων να μην αφήνει περιθώρια κατάχρησης από τον ωφελούμενο ώστε να επιτυγχάνεται το μέγιστο δυνατό αποτέλεσμα με το χαμηλότερο δυνατό κόστος. Για παράδειγμα, το φοιτητικό δάνειο θα εξυπηρετούσε με χαμηλότερο κόστος για την

Η Στόχευση των Κοινωνικών Παροχών

Ζ. Κοντολαίμης και Π. Πασιαρδής

κοινωνία το στόχο της διευκόλυνσης μεταφοράς εισοδήματος από περιόδους με λιγότερες σε περιόδους με περισσότερες ανάγκες από ότι η φοιτητική χορηγία. Αυτό γιατί, σε αντίθεση με τη χορηγία, το δάνειο αποθαρρύνει 'μυωπική' συμπεριφορά από άτομα που εγγράφονται σε πανεπιστήμιο χωρίς να προσπαθούν να βελτιώσουν το ανθρώπινο κεφάλαιο τους. Ακόμα μεγαλύτερη εξοικονόμηση πόρων μπορεί να γίνει με την επιβολή διδάκτρων από τα κρατικά πανεπιστήμια ώστε να αποφεύγεται η συχνά παρατηρούμενη σπάταλη συμπεριφορά, όπου άτομα παίρνουν τα δωρεάν κρατικά αγαθά και όταν ακόμα δεν τους είναι χρήσιμα.

Συμπεράσματα πολιτικής

Η Κύπρος πρέπει να πάρει άμεσα μέτρα για να μειώσει το δημοσιονομικό έλλειμμα και το δημόσιο χρέος της. Με αφορμή την πρόταση για στόχευση του επιδόματος τέκνου και της φοιτητικής χορηγίας στη βάση εισοδηματικών κριτηρίων το παρόν Σχόλιο εξετάζει τι ακριβώς σημαίνει ο όρος 'στόχευση', ποιες είναι οι προϋποθέσεις για την επίτευξη της στόχευσης, ποια μέτρα πολιτικής είναι κατάλληλα στην κάθε περίπτωση και ποια είναι τα κριτήρια αξιολόγησης των αποτελεσμάτων της στόχευσης.

Η κρατική παρέμβαση συνήθως καλείται να πετύχει οικονομική ανάπτυξη και βελτίωση της κατανομής του εισοδήματος. Ωστόσο συχνά οι δύο αυτές επιδιώξεις αντιμάχονται η μια την άλλη. Συνεπώς, τα μέτρα προώθησης κοινωνικής δικαιοσύνης (ισότητας) δεν πρέπει να αγνοούν αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομική ανάπτυξη. Όπως δεν πρέπει τα μέτρα προώθησης οικονομικής ανάπτυξης να αγνοούν επιπτώσεις στην κοινωνική ισότητα. Η μέχρι τώρα προσέγγιση της στόχευσης των κοινωνικών παροχών στην Κύπρο υποδηλοί πως το κράτος ενδιαφέρεται για τις επιπτώσεις τους στην κοινωνική ισότητα και όχι στην οικονομική ανάπτυξη. Ταυτόχρονα, δεν λαμβάνει υπόψη ότι η επίτευξη περισσότερης ισότητας με κοινωνικές παροχές μπορεί να γίνει όχι με εισοδηματικά αλλά με κριτήρια που είναι λιγότερο παραπλανητικά και λιγότερο σπάταλα.

Συγκεκριμένα, στην περίπτωση του επιδόματος τέκνου και της φοιτητικής χορηγίας δεν λαμβάνεται υπόψη ότι οι παροχές αυτές γίνονται κυρίως για διευκόλυνση των νοικοκυριών να μεταφέρουν εισόδημα από περιόδους με λιγότερες σε περιόδους με περισσότερες ανάγκες. Αυτό συμβαίνει, για παράδειγμα, και με τα σχέδια σύνταξης. Αν κάποιος αγνοήσει ότι το κράτος πρέπει να διευκολύνει τα νοικοκυριά να έχουν ένα διαχρονικά σταθερό επίπεδο διαβίωσης και κρίνει ότι κάθε κρατική παροχή πρέπει να γίνεται στη βάση εισοδηματικών κριτηρίων, τότε αυτό πρέπει να εφαρμοστεί και στην περίπτωση της βασικής σύνταξης, αφού και αυτή χρηματοδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό. Ασφαλώς, το αρνητικό μιας τέτοιας πολιτικής είναι πως θα δημιουργήσει αντικίνητρα για αποταμίευση μέσω σχεδίων σύνταξης. Το ίδιο ισχύει και για το επίδομα τέκνου και κρατική χορηγία: όταν το κριτήριο για δικαίωμα σε αυτές τις κοινωνικές παροχές είναι μόνο το εισόδημα, τότε δεν επιτυγχάνονται άλλοι στόχοι που έχουν οι χορηγίες αυτές, όπως η αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας και η διευκόλυνση των νοικοκυριών να πάρουν τις επιθυμητές αποφάσεις γεννητικότητας και επένδυσης σε ανθρώπινο κεφάλαιο.

Με τα πιο πάνω δεν προτείνουμε ποιοι πρέπει να είναι οι στόχοι των κοινωνικών παροχών, γιατί αυτό είναι πολιτική απόφαση. Απλά επισημαίνουμε ότι η κοινωνική πολιτική πρέπει να καθορίζει τους στόχους της ξεκάθαρα και με συνέπεια, και να φροντίζει ώστε να υπάρχουν οι απαραίτητες προϋποθέσεις για την υλοποίησή τους. Επίσης, όπου είναι δυνατόν, οι κοινωνική αρωγή να μην είναι χρηματική (π.χ. περισσότερες δανειακές διευκολύνσεις αντί φοιτητικών χορηγιών και περισσότερη παιδική φροντίδα αντί υψηλότερο επίδομα τέκνου) για να αποφεύγονται καταχρήσεις των παροχών αυτών. Η στόχευση των κοινωνικών παροχών στη βάση (μη χαλκευμένων) εισοδηματικών και άλλων κριτηρίων δεν πρέπει να παραβλέπει τις τυχόν αρνητικές επιπτώσεις τους στην οικονομική ανάπτυξη, ιδιαίτερα μεσο- και μακρο-πρόθεσμα.

Το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (ΚΟΕ) του Πανεπιστημίου Κύπρου είναι ένας ανεξάρτητος, μη κερδοσκοπικός οργανισμός με στόχο την προαγωγή της επιστημονικής γνώσης στα οικονομικά, κυρίως σε θέματα που ενδιαφέρουν την Κύπρο.

Οι απόψεις που εκφράζονται στα 'Σχόλια Οικονομικής Πολιτικής' είναι των συγγραφέων μόνο. Επιτρέπεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή και η μετάδοση όλου ή μέρους του Σχολίου, με αναφορά στο παρόν άρθρο και τους συγγραφείς του.